FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT PAOLO MENGOZZI

fremsat den 13. marts 2008 [1]

I — Indledning

1. Finanzgericht Hamburg (Tyskland) ønsker med denne anmodning om præjudiciel afgørelse Domstolens fortolkning af punkt 48, nr. 7, litra a) og b), i bilaget til Rådets direktiv 91/628/EØF af 19. november 1991 om beskyttelse af dyr under transport og om ændring af direktiv 90/425/EØF og 91/496/EØF [2], som ændret ved Rådets direktiv 95/29/EF af 29. juni 1995 [3] (herefter »direktiv 91/628«).

2. Anmodningen er forelagt under en tvist mellem Interboves GmbH (herefter »Interboves«) og Hauptzollamt Hamburg-Jonas (herefter »Hauptzollamt«) vedrørende sidstnævntes afslag på at yde en restitution for eksport af levende kvæg, som Interboves har ansøgt om i juni 2002, med den begrundelse, at forsendelsestiden (søtransport) for disse dyr oversteg den forsendelsestid, der er fastsat i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628.

II — Retsforskrifter

3. Ifølge artikel 33, stk. 9, i Rådets forordning (EF) nr. 1254/1999 af 17. maj 1999 om den fælles markedsordning for oksekød [4] er ydelse af restitution for eksport af levende dyr betinget af, at dyrevelfærdsbestemmelserne i fællesskabsforskrifterne, navnlig om beskyttelse af dyr under transport, overholdes.

4. Den 18. marts 1998 vedtog Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber forordning (EF) nr. 615/98 af 18. marts 1998 om særlige gennemførelsesbestemmelser for ordningen med eksportrestitutioner for så vidt angår kvægs velfærd under transport [5]. Denne forordning, som er vedtaget på grundlag af

1 — Originalsprog: fransk.
2 — EFT L 340, s. 17.
3 — EFT L 148, s. 52.
4 — EFT L 160, s. 21.
5 — EFT L 82, s. 19.

Rådets forordning (EØF) nr. 805/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for oksekød [6], og navnlig dens artikel 13, stk. 9 [7], gjaldt forud for forordning nr. 1254/1999 indtil den 13. april 2003, hvor den blev erstattet af Kommissionens forordning (EF) nr. 639/2003 af 9. april 2003 om fastsættelse af gennemførelsesbestemmelser efter forordning nr. 1254/1999 for så vidt angår kravene for ydelse af eksportrestitutioner i forbindelse med levende kvægs velfærd under transport [8]. Forordning nr. 615/98 fandt også anvendelse på udførselsangivelser indgivet før vedtagelsen af forordning 639/2003 [9], herunder den, der er omhandlet i hovedsagen.

5. Artikel 1 i forordning nr. 615/98 fastslår med henblik på anvendelsen af artikel 13, stk. 9, andet afsnit, i forordning nr. 805/68, at udbetaling af eksportrestitution for levende hornkvæg er betinget af, at bestemmelserne i direktiv 91/628 og bestemmelserne i forordning nr. 615/98 overholdes under transporten af dyrene til det første aflæsningssted i det endelige bestemmelsestredjeland.

6. Ifølge artikel 2, stk. 2, i direktiv 91/628 forstås der ved:

»[…]

b) »transport«: enhver flytning af dyr, som foretages ved hjælp af et transportmiddel, og som indbefatter pålæsning og aflæsning af dyrene

[…]

g) »forsendelse«: transport fra afgangsstedet til bestemmelsesstedet

h) »hvileperiode«: en sammenhængende periode under forsendelsen, i løbet af hvilken dyrene ikke flyttes ved hjælp af et transportmiddel

[…]«

7. I kapitel 1 i bilaget til direktiv 91/628 er det i punkt A, nr. 2, litra d), fastsat, at dyrene under transporten skal vandes og fodres med de mellemrum, der er fastsat med henblik herpå i kapitel VII i bilaget.

6 — EFT 1968 I, s. 179.
7 — Artikel 13, stk. 9, andet afsnit, i forordning nr. 805/68 var affattet som artikel 33, stk. 9, i forordning nr. 1254/1999.
8 — EUT L 93, s. 10.
9 — Jf. artikel 9 i forordning nr. 639/2003.

8. Punkt 48 i kapitel VII i bilaget til direktiv 91/628 omhandler navnlig forsendelsestider og hvileperioder. I dette kapitel er det fastsat:

»[…]

2. Forsendelsestiden må for de i punkt 1 omhandlede dyrearter ikke overstige otte timer.

3. Den maksimale forsendelsestid i punkt 2 kan forlænges, når transportmidlet opfylder [følgende] supplerende krav:

— Der er tilstrækkeligt med strøelse på køretøjets gulv.

— Transportmidlet medfører tilstrækkeligt foder under hensyn til de dyrearter, der transporteres, og forsendelsens varighed.

— Chaufføren har direkte adgang til dyrene.

— Der er mulighed for tilstrækkelig ventilation, som kan afpasses efter temperaturen (indendørs og udendørs).

— Der forefindes flytbare skillevægge, så der kan indrettes separate båse.

— Transportmidlerne skal være udstyret med en anordning, som muliggør tilslutning til vandforsyning, når der holdes pause.

— Svinetransportkøretøjer medfører tilstrækkeligt vand til vanding af dyrene under forsendelsen.

4. Når der anvendes et vejkøretøj, som opfylder kravene i stk. 3, gælder følgende vandings- og fodringshyppighed samt forsendelses- og hvileperioder:

[…]

d) Alle andre dyr af de i stk. 1 nævnte arter [10] skal efter 14 timers transport have en hvileperiode på mindst 1 time, hvor de fodres og vandes. Efter denne hvileperiode kan de transporteres i endnu 14 timer.

5. Efter den fastsatte forsendelsestid skal dyrene læsses af, fodres og vandes, og de skal have en hvileperiode på mindst 24 timer.

[…]

7 a) Dyrene må ikke transporteres med skib, såfremt den maksimale forsendelsestid overstiger den, der er fastsat i punkt 2, medmindre betingelserne i punkt 3 og 4, med undtagelse af forsendelses- og hvileperioderne, overholdes.

b) Ved transport med skib i fast direkte rutefart mellem to forskellige steder i Fællesskabet ved hjælp af køretøjer, der indskibes uden aflæsning af dyrene, skal dyrene have en hvileperiode på 12 timer efter aflæsning i bestemmelseshavnen eller i umiddelbar nærhed heraf, medmindre det med søtransporten er muligt at lade transporten indgå i den generelle model i punkt 2-4.

8. De i punkt 3 og 4 [og 7b)] nævnte forsendelsestider kan af hensyn til dyrene forlænges med to timer, navnlig hvis bestemmelsesstedet ligger i nærheden.

[…]«

III — De faktiske omstændigheder i hovedsagen, de præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

9. Den 12. juni 2002 anmeldte Interboves eksport af 33 stk. levende hornkvæg til den tidligere Forbundsrepublik Jugoslavien til Hauptzollamt og ansøgte i den forbindelse om forskudsbetaling af en eksportrestitution.

10 — Det drejer sig om kvæg undtagen kalve.

10. Ved afgørelse af 23. juli 2003 afslog Hauptzollamt ansøgningen om eksportrestitution under henvisning til, at Interboves ikke havde overholdt punkt 48, nr.7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 under transporten af dyrene.

11. Hauptzollamt har i afgørelsen anført som begrundelse, at ifølge dets undersøgelse af den af Interboves fremlagte ruteplan blev hornkvæget transporteret i 23 timer uden pause, nemlig 14 timer og 30 minutters søtransport om bord på en ro-ro-færge fra Bari (Italien) til Igoumenitsa (Grækenland) samt 8 timer og 30 minutters landevejstransport til Evzoni, som ligger på grænsen mellem Grækenland og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien. Hauptzollamt har derfor nægtet at yde eksportrestitution under hensyntagen til, at det i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 bestemmes med hensyn til transport med skib i fast direkte rutefart mellem to forskellige steder i Fællesskabet ved hjælp af køretøjer, der indskibes uden aflæsning af dyrene, at dyrene efter 14 timers transport skal have en hvileperiode på 12 timer efter aflæsning i bestemmelseshavnen eller i umiddelbar nærhed heraf.

12. Ved klageafgørelse af 21. juni 2005 afviste Hauptzollamt Interboves klage over afslaget på at tildele eksportrestitution, idet Hauptzollamt fandt, at færgeoverfartens varighed skulle anses for en forlængelse af landevejstransporten og ikke, som anført af Interboves, at færgeoverfartens varighed ikke skulle medregnes i forsendelsestiden. For at kunne undersøge, om den samlede forsendelsestid er forenelig med punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628, skal varigheden af søtransporten ifølge Hauptzollamt lægges sammen med varigheden af den forudgående og efterfølgende landevejstransport, som i det foreliggende tilfælde udgjorde i alt 32 timer og 45 minutter (nemlig 14 timer og 30 minutters søtransport samt 18 timer og 15 minutters landevejstransport til bestemmelsesstedet).

13. Den 21. juli 2005 anlagde Interboves et anfægtelsessøgsmål ved Finanzgericht Hamburg vedrørende klageafgørelsen med påstand om, at Interboves havde overholdt bestemmelserne i direktiv 91/628.

14. Da Finanzgericht Hamburg fandt, at sagens afgørelse afhang af fortolkningen af bestemmelserne i kapitel VII i bilaget til direktiv 91/628, og at der kunne herske en vis tvivl om fortolkningen, besluttede den at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Fastsætter […] punkt 48, nr. 7, litra a), i bilaget til direktiv 91/628 […] et grundlæggende krav for søtransporter (af dyr), således at forsendelsestiderne med lastbil før og efter søtransporten i princippet ikke — såfremt betingelserne i […] punkt 48, nr. 3 og 4, i bilaget til direktivet

er opfyldt — er indbyrdes forbundet, når dyrene transporteres på såkaldte ro-ro-færger?

2) Indeholder […] punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 […] en særlig bestemmelse for såkaldte ro-ro-færger, der sejler inden for Fællesskabet, som sammen med, dvs. ud over de i […] punkt 48, nr. 4, litra a), fastsatte betingelser, finder anvendelse med den virkning, at der efter færgens ankomst i bestemmelseshavnen ikke begynder at løbe en ny maksimal forsendelsesperiode på 29 timer, jf. punkt 48, nr. 4, litra d), men at dyrene i stedet skal have en hvileperiode på 12 timer, når det ikke er muligt at lade søtransporten indgå i den generelle model i […] punkt 48, nr. 2-4, i direktivets bilag — i det foreliggende tilfælde fordi dens varighed oversteg den periode på 29 timer, der er fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d)?«

15. Interboves, Hauptzollamt, den belgiske, den græske og den svenske regering samt Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg i henhold til artikel 23 i statutten for Domstolen. De har afgivet mundtlige indlæg under retsmødet, som fandt sted den 23. maj 2007, bortset fra Hauptzollamt og den belgiske regering, som ikke var repræsenteret under retsmødet.

IV — Stillingtagen

16. Det bemærkes, at punkt 48 i kapitel VII i bilaget til direktiv 91/628 fastsætter regler om vandings- og fodringshyppighed samt forsendelses- og hvileperioder for transport af de i artikel 1, stk. 1, litra a), nævnte dyrearter, herunder kvæg, bortset fra transport med fly.

17. I punkt 48, nr. 2, i bilaget præciseres det, at forsendelsestiden ikke må overstige 8 timer. Denne forsendelsestid kan forlænges, når transportmidlet opfylder supplerende krav fastsat i punkt 48, nr. 3. I punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget til direktiv 91/628 er det fastsat, at når transportmidlet er et vejkøretøj, som opfylder kravene i punkt 48, nr. 3 — hvilket den forelæggende ret ikke betvivler er tilfældet i hovedsagen — skal dyrene efter 14 timers transport have en hvileperiode på *mindst* 1 time, navnlig for at blive fodret og vandet, hvorefter transporten kan forsætte i 14 timer. Således fastsætter punkt 48, nr. 4, litra d), en maksimal forsendelsestid på 28 timer for så vidt angår vejkøretøjer, som opfylder kravene i nævnte punkt 48, nr. 3.

18. Jeg vil i denne forbindelse påpege, at den gældende formulering, som den forelæggende ret og nogle af de procesdeltagere, der har indgivet indlæg til Domstolen, har gengivet,

hvorefter punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget til direktiv 91/628 skulle tillade en maksimal forsendelsestid på 29 timer, er udtryk for en upræcis fortolkning af det i bestemmelsen fastslåede krav om 14+1+14 [11]. Bestemmelsen i nævnte punkt 48, nr. 4, litra d), fastsætter kun en *maksimal* forsendelsestid på landevejen på 28 timer afbrudt af en hvileperiode på *mindst* 1 time, hvilket tilsammen udgør en forsendelsestid på mindst 29 timer. Forsendelsestiden kan således f.eks. andrage 50 timer, vel at mærke i form af 2 forsendelsesperioder af maksimalt 14 timer afbrudt af en hvileperiode på 22 timer.

19. Punkt 48, nr. 7, litra a), i bilaget til direktiv 91/628 henviser for så vidt angår søtransport til reglen fastsat i punkt 48, nr. 2 (hvorefter forsendelsestiden maksimalt må være otte timer), medmindre betingelserne i punkt 48, nr. 3, og punkt 48, nr. 4, i bilaget, *med undtagelse af forsendelses- og hvileperioderne*, overholdes. Det fremgår ved læsningen af punkt 48, nr. 7, litra a), i bilaget til direktiv 91/628, at den i punkt 48, nr. 4, litra d), fastsatte forsendelsestid på mindst 29 timer som hovedregel ikke gælder søtransport. Som det også er anført af alle de procesdeltagere, der har indgivet indlæg for Domstolen, inkluderer søtransport transport med specialbyggede skibe, der opfylder betingelserne om dyrevelfærd, idet de frembyder tilsvarende forhold som i en kvægstald (såkaldte »dyretransportskibe«).

11 — Jf. mit forslag til afgørelse fremsat den 28.2.2008 i sag C-207/06, Schwaninger Martin, der verserer for Domstolen (fodnote 7).

20. Desuden præciseres det i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628, at ved transport med skib i fast direkte rutefart mellem to forskellige steder i Det Europæiske Fællesskab ved hjælp af køretøjer, der indskibes uden aflæsning af dyrene (såkaldte ro-ro-færger), skal dyrene have en hvileperiode på tolv timer efter aflæsning i bestemmelseshavnen eller i umiddelbar nærhed heraf, medmindre det er muligt at lade søtransporten indgå i den generelle model i punkt 48, nr. 2 til punkt 48, nr. 4.

21. Med sit første præjudicielle spørgsmål spørger den forelæggende ret nærmere bestemt for det første, om det er muligt at anse transport med ro-ro-færge som omhandlet i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 for at være søtransport i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i bilagets punkt 48, nr. 7, litra a). I bekræftende fald spørger den forelæggende ret for det andet, om forsendelsestiderne med lastbil før og efter søtransporten er indbyrdes forbundet, når der er en mellemkommende transport med ro-ro-færge, som det er forudsat i tilfælde med en tilsvarende ruteplan, hvor søtransporten foregår med dyretransportskib.

22. Med sit andet præjudicielle spørgsmål spørger den forelæggende ret nærmere bestemt, om dyrene skal have en hvileperiode på 12 timer i henhold til punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 efter en transport med ro-ro-færge, hvor varigheden lader til at overstige 14 timer, hvilket ifølge punkt 48, nr. 4, litra d), er den maksimale forsendelsestid før en hvileperiode på mindst 1 time, eller om landevejstransporten kan forsætte i maksimalt 28 timer straks efter udskibningen.

23. For at kunne besvare disse spørgsmål må der anlægges en metodisk formålsfortolkning af punkt 48 i bilaget til direktiv 91/628 hvad angår kravene med hensyn til forsendelse af kvæg med lastbil, transport med ro-ro-færge, og når de transporteres med et dyretransportskib.

24. I punkt 48 sondres der mellem transportformerne under hensyn til den kvalitative beskyttelse, de kan yde med hensyn til beskyttelse af dyrs sundhed, i det foreliggende tilfælde kvæg.

25. Mens den maksimale forsendelsestid ad landevejen, fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget til direktiv 91/628, er 28 timer, er søtransport af kvæg med dyretransportskib som omhandlet i bilagets punkt 48, nr. 7, litra a), ikke underlagt nogen afgrænsning på grund af de betydeligt bedre forsendelsesvilkår, som skibet sikrer dyrene.

26. Mellem disse to yderpunkter falder transport med ro-ro-færge, som udgør kernen i de præjudicielle spørgsmål, den forelæggende ret har stillet. Selv om kvæget ikke læsses af lastbilen om bord på skibet, som det er tilfældet ved transport med dyretransportskibe, har de nemlig bedre vilkår for deres sundhed end ved landevejstransport på grund af de supplerende krav, der er fastsat i punkt 26 i kapitel I i bilaget til direktiv 91/628. Mens kvæget er udsat for mange ryk under landevejstransport, foreskriver punkt 26, nr. i), fastgørelsesanordninger for lastbilerne, som begrænser køretøjets bevægelser under transport med ro-ro-færge. Tilsvarende kan kvæget i overensstemmelse med punkt 26, nr. iii), vandes og/eller fodres under overfarten, mens det ved landevejstransport derimod kun kan blive det under et ophold.

27. Uden at ville foregribe besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål bemærkes, at fællesskabslovgiver har anerkendt, at transport med ro-ro-færge har en særlig karakter, ved også at have fastsat bestemmelser til dette formål i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628, herunder om forsendelsestiden, som

tager hensyn til de kvalitative forhold ved denne transportform. Senere i dette forslag til afgørelse ser jeg nærmere på betydningen af disse forhold for fastsættelsen af forsendelsestiden med ro-ro-færge.

28. I betragtning heraf fører bemærkningen i punkt 26 i nærværende forslag til afgørelse om punkt 26 i kapitel I i bilaget til direktiv 91/628 mig umiddelbart til at besvare det første spørgsmåls første led således, at der ikke må herske tvivl om, at transport med ro-ro-færge skal anses for søtransport. Som jeg allerede har haft lejlighed til at anføre i mit forslag til afgørelse i Schwaninger Martin-gen, skal transport med ro-ro-færge på trods af sin særlige karakter henregnes til søtransport [12]. For øvrigt refererer punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 til denne transportform som værende »søtransport«.

29. Følgelig mener jeg, at det uden tøven kan konkluderes, at punkt 48, nr. 7, litra a), fastsætter almindelige bestemmelser om søtransport, herunder transport med ro-ro-færge. Det følger heraf, at den nævnte bestemmelse finder anvendelse på alle typer søtransport, som opfylder betingelserne fastsat i punkt 48, nr. 2 til punkt 48, nr. 4, med undtagelse af forsendelses- og hvileperioderne.

12 — Jf. punkt 26.

30. For at kunne svare fuldt ud på det første præjudicielle spørgsmål, der er stillet af den forelæggende ret, mangler der en afklaring af, om forsendelsestiderne med lastbil før og efter transport med ro-ro-færge er indbyrdes forbundet.

31. Hvad dette angår argumenterer sagsøgeren i hovedsagen og Kommissionen for, at forsendelsestiderne med lastbil *aldrig* er forbundet. Den svenske regering anfører derimod, at de *altid* er indbyrdes forbundet ud fra den betragtning, at der er tale om en uafbrudt forsendelse. Og den præciserer, at kun denne udlægning er forenelig med formålet med direktiv 91/628.

32. Efter min opfattelse kan det forelagte spørgsmål ikke besvares helt så kategorisk. Som jeg skal forklare i det følgende, skal behovet for at lægge forsendelsestiderne med lastbil sammen vurderes ud fra forsendelsestiden med ro-ro-færge, dvs., hvorvidt transporten med ro-ro-færgen når op på forsendelsestiden fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget til direktiv 91/628 eller ej.

33. Jeg har allerede nævnt, at transporten med ro-ro-færge har en særlig karakter, selv om den betegnes søtransport. Fællesskabslovgiver har anerkendt denne særlige karakter i bestemmelserne i direktiv 91/628, særligt i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktivet. I denne forbindelse betyder henvisningen i slutningen af denne bestemmelse til den generelle model i punkt 48, nr. 2 til punkt 48, nr. 4, i bilaget, at den maksimale forsendelsestid på 28 timer, fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget skal tages i betragtning i tilfælde af transport af kvæg med ro-ro-færge i modsætning til, hvad der gælder efter reglerne for søtransport generelt [punkt 48, nr. 7, litra a)]. Det skal under alle omstændigheder pointeres, at den hvileperiode, der er henvist til i punkt 48, nr. 4, litra d), ikke har nogen betydning under søtransport. Uanset om der er tale om dyretransportskibe eller om ro-ro-færger, kan dyrene nemlig stadig vandes og/eller fodres: I førstnævnte tilfælde fordi forholdene ligner forholdene i en stald, i sidstnævnte tilfælde i medfør af bestemmelsen i punkt 26, nr. iii), i kapitel 1 i bilaget til direktiv 91/628, som giver mulighed for at sikre dyrene at blive vandet og fodret.

34. Det følger heraf, at når forsendelsestiden med ro-ro-færge når op på 28 timer, skal dyrene i henhold til punkt 48, nr. 7, litra b), have en hvileperiode på 12 timer ved ankomsten til bestemmelseshavnen. I denne forbindelse henledes opmærksomheden på, at 12-timersperioden, fastsat i denne bestemmelse, tjener til at »nulstille« de forudgående forsendelsestider ligesom den 24-timersperiode, der er omhandlet i punkt 48, nr. 5, i bilaget til direktiv 91/628, som gælder for landevejstransport. Dette betyder, at et nyt forsendelsestidsrum kan begynde efter hvileperioden på 12 timer i forlængelse af 28 timers transport med ro-ro-færge.

35. Denne fortolkning af formålet med hvileperioden på 12 timer bekræftes dels af ordlyden i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628, som ikke henviser til punkt 48, nr. 5, i bilaget, dels af karakteren af transport med ro-ro-færge, der — som det allerede er forklaret tidligere — indebærer bedre kvalitative forsendelsesvilkår for dyrenes sundhed end vilkårene under landevejstransport.

36. I tilfælde, hvor transporten med ro-ro-færge falder mellem to forsendelsesperioder med lastbil, som i det tænkte tilfælde, den forelæggende ret sigter til, afhænger forbindelsen mellem disse forsendelsestider, efter min opfattelse, af forsendelsestiden med ro-ro-færge.

37. Hvis varigheden af transport med ro-ro-færge når op på den maksimale forsendelsestid på 28 timer, nulstiller den hvileperiode på 12 timer, som dyrene skal have, forsendelsestiden ved enhver form for forudgående transport.

38. Hvis varigheden af transport med ro-ro-færge ikke når op på den maksimale forsendelsestid på 28 timer, skal de to forsendelsestider lægges sammen på grund af formålet med direktiv 91/628, nemlig beskyttelse af dyrs sundhed under transport. Hvis man i dette tilfælde og i lighed med Kommissionen forsvarer den fortolkning, hvorefter forsendelsestiderne med lastbil ikke er indbyrdes forbundet, vil det svare til at behandle en forsendelsestid med ro-ro-færge mere fordelagtigt end en hvileperiode. Derfor — idet det forholder sig således, at efter en hvileperiode på 20 timer, der efterfølger en landevejstransport på 14 timer, må den efterfølgende landevejstransport ikke overstige 14 timer i overensstemmelse med den generelle model i punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget til direktivet — vil antagelsen i et sådant tilfælde om, at en maksimal forsendelsestid på 28 timer er mulig efter en transport med ro-ro-færge på 20 timer, uden at tage forsendelsestiden ad landevej forud for søtransporten i betragtning, svare til at tilsidesætte formålet med direktiv 91/628, som er at forkorte dyretransporter over lange distancer mest muligt og dermed afgrænse forsendelsestiden af hensyn til dyrenes velfærd. Domstolen har i øvrigt gentaget vigtigheden af dette formål i dommen af 23. november 2006, ZVK [13], i forbindelse med fortolkningen af begrebet »transport« som anvendt i direktiv 91/628.

39. Den fortolkning, der indebærer, at forsendelsestiderne med lastbil forbindes under hensyn til varigheden af transporten med ro-ro-færge, sikrer dyrene en afpasset beskyttelse under forsendelsen ved at begrænse sammenlægning af forsendelsestider mest muligt. Denne fortolkning stemmer, efter min opfattelse, overens med det formål, fællesskabslovgiver har villet opfylde, dvs. et passende beskyttelsesniveau for dyrene under transporten, idet der tages hensyn til de forskellige kvalitative vilkår for hver transportform ved at fastsætte regler tilpasset den enkelte transport, særligt for så vidt angår forsendelsestiden.

40. Følgelig forekommer der mig ikke at være hjemmel til den af den svenske regering anførte påstand, hvorefter der for at sikre beskyttelsen af dyrenes sundhed skulle anlægges den betragtning, at der er tale om én *uafbrudt* forsendelse. Selv om det skal indrømmes, at transporten forløber som én forsendelse [14], består forsendelsen af forskellige transportformer underlagt regler, som også er forskellige. Hertil kommer, at den af den svenske regering fremførte argumenta-

13 — Sag C-300/05, Sml. I, s. 11169, præmis 19.

14 — Jeg minder om, at ifølge artikel 2, litra g), i direktiv 91/628 defineres en forsendelse som: »transport fra afgangsstedet til bestemmelsesstedet«.

tion synes at indebære en forskelsbehandling af visse transportformer, i dette tilfælde søtransport, ved ikke at svare til formålet med direktiv 91/628.

41. Jeg kan således ikke tilslutte mig hverken det navnlig af Kommissionen forfægtede synspunkt, hvorefter forsendelsestiderne med lastbil før og efter transport med ro-ro-færge aldrig er indbyrdes forbundet, eller det af den svenske regering fremsatte synspunkt, hvorefter forsendelsestiderne altid er forbundet inden for rammerne af en uafbrudt forsendelse. Til gengæld skal andet led af den forelæggende rets første spørgsmål efter min opfattelse besvares således, at sammenhængen mellem forsendelsestiderne med lastbil før og efter transport med ro-ro-færge i overensstemmelse med henvisningen i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 afhænger af spørgsmålet, om den maksimale forsendelsestid fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d), nås eller ej.

42. Den fremførte analyse og det svar, jeg lige har fremført med hensyn til det første spørgsmål, gør det også muligt i det væsentlige at besvare det andet spørgsmål, som den forelæggende ret har stillet.

43. Hvad det angår minder jeg om, at den forelæggende ret med sit andet spørgsmål ønsker oplyst, om dyrene skal have en hvileperiode på 12 timer i henhold til punkt 48, nr. 7, litra b), efter en transport med ro-ro-færge, hvor varigheden lader til at overstige 14 timer, dvs. den maksimale forsendelsestid fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d), eller om landevejstransporten kan forsætte i maksimalt 28 timer straks efter udskibningen.

44. Som jeg allerede har nævnt, kan et nyt forsendelsestidsrum begynde i forlængelse af en transport med ro-ro-færge, som ikke er nået op på den maksimale forsendelsestid på 28 timer, idet der under alle omstændigheder skal tages hensyn til, at der eventuelt er en forsendelsestid med lastbil forud for transporten med ro-ro-færge.

45. I den foreliggende sag fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at forsendelsestiden med lastbil forud for transporten med ro-ro-færge er blevet nulstillet af de mere end 24 timers hvileperiode (i overensstemmelse med punkt 48, nr. 5, i bilaget til direktiv 91/628), og det spørgsmål, der er rejst ved den forelæggende ret, er, hvorvidt der i forlængelse af transporten med ro-ro-færge af en påstået ekstrem varighed (14 timer og 30 minutter) kan påbegyndes en ny forsendelsesperiode. Som påvist med min fremstilling om det første præjudicielle spørgsmål, kan en landevejstransport finde sted umiddelbart efter ankomsten til bestemmelseshavnen med ro-ro-færge, med hvilken overfartens varighed ikke er nået op på 28 timer. For øvrigt har det forbehold, jeg tidligere har taget, om nødvendigheden af at lægge forsendelsestiderne med lastbil sammen, ingen relevans i hovedsagen på grund af nulstillingen af den forsendelsestid med lastbil, der gik forud for transporten med ro-ro-færge.

46. For alle eventualiteters skyld tilføjer jeg, at det af den forelæggende ret omtalte alternativ, som består i at anvende en hvileperiode på 12 timer efter en forsendelsestid på 14 timer med ro-ro-færge, bør forkastes ikke alene af de netop anførte grunde, men også af andre årsager, som følger af en metodisk fortolkning af direktiv 91/628. Særligt indebærer denne fortolkning, at der gives fortrinsstilling til en landevejstransport af 14 timers varighed, som i henhold til punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget til direktiv 91/628 kun skal efterfølges af en hvileperiode »på mindst en time«, i forhold til en transport med ro-ro-færge, som skal efterfølges af en hvileperiode på 12 timer, selv om denne transportform sikrer dyrene bedre kvalitative forsendelsesvilkår for deres sundhed end vilkårene ved landevejstransport [15].

47. På denne baggrund foreslår jeg, at de præjudicielle spørgsmål besvares med, for det første, at punkt 48, nr. 7, litra a), i bilaget til direktiv 91/628 fastsætter væsentlige krav til søtransport, herunder transport med ro-ro-færge som omhandlet i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget. For det andet afhænger sammenhængen mellem forsendelsestiderne med lastbil før og efter transport med ro-ro-færge i overensstemmelse med henvisningen i punkt 48, nr. 7, litra b), i bilaget til direktiv 91/628 af spørgsmålet, om den maksimale forsendelsestid fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d) nås eller ej. Heraf følger, at når forsendelsestiden med ro-ro-færge ikke når op på den maksimale forsendelsestid på 28 timer, kan en forsendelsesperiode med lastbil begynde umiddelbart efter ankomsten til bestemmelseshavnen. Ved beregning af forsendelsestidens varighed efter direktiv 91/628 skal forsendelsestiden for den landevejstransport, som er gået forud for forsendelsestiden med ro-ro-færge, tages i betragtning, medmindre en hvileperiode på mindst 24 timer i medfør af punkt 48, nr. 5, i bilaget til direktiv 91/628 har nulstillet forsendelsestiden med lastbil forud for søtransporten. Det tilkommer den forelæggende ret at vurdere, om den omtvistede forsendelse i hovedsagen overholder de nævnte krav.

15 — Jf. tilsvarende i denne retning mit tidligere nævnte forslag til afgørelse i sagen Schwaninger Martin (punkt 31-35).

V — Forslag til afgørelse

48. På baggrund af de nævnte betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de af Finanzgericht Hamburg forelagte præjudicielle spørgsmål således:

»1) Punkt 48, nr. 7, litra a), i bilaget til Rådets direktiv 91/628/EØF af 19. november 1991 om beskyttelse af dyr under transport og om ændring af direktiv 90/425/EØF og 91/496/EØF, som ændret ved Rådets direktiv 95/29/EF af 29. juni 1995, skal fortolkes således, at bestemmelsen fastsætter væsentlige krav til søtransport, herunder transport i fast direkte rutefart mellem to forskellige steder i Det Europæiske Fællesskab, ved hjælp af køretøjer, der indskibes uden aflæsning af dyrene, som omhandlet i punkt 48, nr. 7, litra b), i nævnte bilag.

2) Sammenhængen mellem forsendelsestiderne med lastbil før og efter transport i fast direkte rutefart mellem to forskellige steder i Det Europæiske Fællesskab ved hjælp af køretøjer, der indskibes uden aflæsning af dyrene, afhænger af spørgsmålet, om den maksimale forsendelsestid, fastsat i punkt 48, nr. 4, litra d), i bilaget til direktiv 91/628, som ændret ved direktiv 95/29, i overensstemmelse med henvisningen i punkt 48, nr. 7, litra b), i samme bilag, nås eller ej.

Heraf følger, at når forsendelsestiden ved transport i fast direkte rutefart mellem to forskellige steder i Det Europæiske Fællesskab ved hjælp af køretøjer, der indskibes uden aflæsning af dyrene, ikke når op på den maksimale forsendelsestid på 28 timer, kan en forsendelsesperiode med lastbil begynde umiddelbart efter ankomsten til bestemmelseshavnen. Ved beregning af forsendelsestidens varighed efter direktiv 91/628, som ændret ved direktiv 95/29, skal forsendelsestiden for den landevejstransport, som er gået forud for transporten i fast direkte rutefart mellem to forskellige steder i Det Europæiske Fællesskab, ved hjælp af køretøjer, der indskibes uden aflæsning af dyrene, tages i betragtning, medmindre en hvileperiode på mindst 24 timer i medfør af punkt 48, nr. 5, i bilaget til nævnte direktiv har nulstillet forsendelsestiden med lastbil forud for søtransporten.

Det tilkommer den forelæggende ret at vurdere, om den omtvistede forsendelse i hovedsagen overholder de nævnte krav.«